

MAJANDUSTEATED

БЮЛЛЕТЕНЬ КОН'ЮНКТУРНОГО ИНСТИТУТА

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Talitus, tel. 463-24. TALLINN, Toom-Rüüti 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 38

Tallinn, 24. septembril 1940

VI aastakäik

SISU:

СОДЕРЖАНИЕ:

	Lk.		Стр.
PÕLLUMAJANDUS		СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ОТДЕЛ	
Uusi andmeid tänavusest viljasaagist	578	Новейшие данные об урожае . . .	578
Taliviljaoraste seisund	580	Состояние озимых всходов	580
Loomade tapmine omatarvituseks ta- lundeis	581	Убой скота в с.-хозяйстве	581
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТОРГОВЛЯ	
NSVL-u tööstuse asetis	584	Территориальное размещение про- мышленности в СССР	584
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ	
Võiturg	585	Масло	585
Tapaloomade ja lihaturg	586	Убойный скот	586
Toornahkade turg	586	Кожа	586
Kanamunaturg	586	Яйца	586
Piimaturg	587	Молоко	587
Teraviljaturg	587	Зерновые продукты	587
Kartuliturg	588	Картофель	588
Aedviljaturg	588	Овощи	588
Kalaturg	588	Рыба	588

PÖLLUMAJANDUS

UUSI ANDMEID TÄNAVUSEST VILJASAAGIST. НОВЕЙШИЕ ДАННЫЕ ОБ УРОЖАЕ.

Suve lõpp tänavu oli sademeterohke, mis soodustas suviviljade kasvu veel viimasel perioodil enne koristamist. Selle kõrval tegid aga sagedased vihmad ka kahju põllupidajale, kuna rehepeksutööd, suvivilja koristamine ja taliviljade külv olid paiguti seetõttu pidurdatud. Vihmakahjustused ei ole siiski suured ega esine ülerigilises ulatuses, vaid haaravad kitsamaid piirkondi. Rehepeksutõil on selgunud, et taliviljade väljaand osutub suuremaks kui loodeti kuu aega tagasi tehtud hinnangu järgi.

Rukkisaagi hinnang tõusis e. k. 11,9 kv-lt 12,4 kv-le ha-lt, näidates seega 4,2% paranemist. Vaatamata saagihinnangu paranemisele jääb ta siiski madalamaks viimase 10 a. keskmisest. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukist 13,3 kv ha-lt. Ühtlasi jääb tänavune saak ka madalamaks m. a-st. M. a. samal ajal loodeti rukkisaaki kujunevat 13,5 kv-le ha-lt ja lõpphinnangu järgi tegelikult saadi 15,1 kv. Maade järgi on rukkisaagis märgatavaid erinevusi. Kõrgeimat saaki loodeti Viljandimaal — 15,5 kv ha-lt ja nõrgimat Saare- ning Petserimaal. Saagi suuruselt Viljandimaale järgnesid Järva- 13,9 kv, Pärnu- 13,6 kv, Viru- ja Harju- 12,9 kv, Valga- 12,7 kv, Tartu- 12,4 kv, Lääne- 12,1 kv, Võru- 10,5 kv, Petseri- 9,8 kv ja Saaremaa 9,3 kv ha-lt.

Rukkikasvupind oli tänavu 160 210 ha ja 12,4 kv keskmise ha-saagi juures kujuneb rukki kogusaak 200 196 tn-le m. a. 227 700 tonni vastu, s. o. 27 500 tn ehk 12,6% väiksemaks. M. a. rukki kogusaak oli aga rekordne ja tänavune kogusaak, mis ületab eelmise 10 a. keskmise, on täiesti rahuldav.

Taliniisusaagi hinnang näitas samuti paranemist võrreldes eelmise kuuga. Aug. hinnati taliniisusaaki 11,1 kv-le ha-lt ja äsjase hinnangu järgi loodetakse 11,5 kv ha-lt riigi keskmiselt. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega, on tänavune taliniisusaak ha-lt sellest tunduvalt madalam. Viimase 10 a. keskmiselt saadi taliniisu 13,9 kv ha-lt, seega on tänavune saak 17% madalam. Taliniisu-

saak tänavu osutus paremaks Viljandi- ja Järvamaal ning nõrgemaks Saare- ja Petserimaal. Maade järgi hinnati tänavust taliniisu ha-saaki Viljandimaal 13,8 kv, Järva- maal 13,6 kv, Pärnu- 12,6 kv, Harju- 12,5 kv, Viru- 12,1 kv, Lääne- 11,0 kv, Valga- 10,5 kv, Tartu- 10,3 kv, Võru- 9,3 kv, Saare- 8,5 kv ja Petserimaal 8,0 kv.

Taliniisukasvupind tänavu oli 27 250 ha, ja 11,5 kv riigi keskmise saagi juures kujuneb kogusaak 31 500 tn-le. Aasta varem saadi taliniisu 41 300 tn, seega on tänavune taliniisusaak 9 800 tn ehk 23,6% väiksem m. a-st.

Suvinisusaagi hinnang võrreldes e. k. näitas samuti nagu taliniisulgi paranemist. Suvinisusaagi hinnang tõusis e. k. 9,5 kv-lt 9,8 kv-le ha-lt. Viimase 10 a. keskmiselt saadi suvinisu 10,0 kv ha-lt, seega on äsjane hinnang väga lähedane sellele, jäädes ainult 2% madalamaks. Suvinisusaagid osutuvad praeguse hinnangu järgi kõrgemaks Keski- ja P.-Eestis ning madalamaiks saaril ja Kagu-Eestis: Viljandimaal 11,8 kv, Pärnu-, Järva- ja Harju- 11,3 kv, Viru- 10,8 kv, Valga- 10,1 kv, Tartu- 10,0 kv, Lääne- 9,9 kv, Võru- 7,8 kv, Saare- 7,6 kv ja Petserimaal 6,5 kv ha-lt.

Suvinisu kogusaak kujuneks äsjase hinnangu järgi 47 700 tn-le, olles seega suurem kui aasta tagasi 3 800 tn. Suvinisusaagi suurenemine on tingitud suuremast kasvupinnast, mis tänavu ületas m. a. 4 700 ha võrra.

Tali- ja suvinisusaak kokku kujuneb tänavu 79 200 tn-le, kuna aasta tagasi saadi nisu kokku 85 200 tn, seega jääb tänavune nisu kogusaak 6000 tn võrra väiksemaks m. a-st.

Odrasaaki hinnati riigi keskmiselt 9,8 kv-le ha-lt, kuna kuu aega tagasi loodeti seda 9,5 kv, kuid odrasaagi lootused paranemis viimase kuu jooksul 3,2%. Viimase 10 aasta keskmiselt saadi otra 9,9 kv ha-lt, seega on tänavune saak sellele väga lähedane, jäädes ainult 1% madalamaks. Odrasaagi hinnangu järgi võib paremaid saake

loota P.-Eestis ja nõrgemaid Kagu-Eestis. Maade järgi kujunesid odrasaagid praeguse hinnangu järgi: Viru- 11,9 kv, Järva- ja Viljandi- 11,8 kv, Harju-, 11,1 kv, Pärnu- 10,9 kv, Lääne- ja Valga- 9,2 kv, Tartu- 8,8 kv, Võru- 6,9 kv, Saare- 6,5 kv ja Petserimaal 6,4 kv ha-lt.

Odrakasvupind oli tänavu 87 790 ha, seega kujuneb odra kogusaak 83 200 tn-le, jäädes väiksemaks kui aasta tagasi. 1939. a. saadi otri 90 000 tn.

Kaerasaagi hinnang võrreldes eelmise kuuga näitas samuti nagu eelnimetatud teraviljadelgi paranemist. Kaerasaaki loodetakse praeguse hinnangu järgi riigi keskmiselt kujunevat 9,5 kv-le ha-lt. Viimase 10 a. keskmiselt saadi kaera 10,0 kv ha-lt, seega jääb tänavune saak sellest 5% madalamaks. M. a. saadi kaera 10,4 kv ha-lt riigi keskmiselt, tänavune saak jääb sellest ligi 1 kv võrra madalamaks. Kõrgemaks osutus kaerasaagi hinnang Viljandimaal — 12,2 kv ha-lt, järgnesid Järva- 11,4 kv, Viru- ja Pärnu- 11,1, Harju- 10,4 kv, Tartu- 9,9 kv, Valga- 9,2 kv, Lääne- 8,5 kv, Võru- 7,2 kv, Petseri- 7,1 ja Saaremaa 6,3 kv.

Kaerakasvupind tänavu oli 159 050 ha ja keskmise ha-saagi — 9,5 kv — juures kujuneks kogusaak 151 400 tn-le. Kaera kogusaak oli 1939. a. 149 500 tn, seega on tänavune saak sellest pisut suurem.

Segaviljasaaki hinnati riigi keskmiselt 11,2 kv-le ha-lt, kuu aega tagasi — 11,1 kv-le, seega on hinnang viimase kuu jooksul pisut paranenud. Viimase 10 a. keskmiselt oli segaviljasaak 11,4 kv ha-lt, seega on tänavune hinnang sellest 2% madalam. M. a. saadi segavilja riigi keskmiselt 11,9 kv ha-lt.

Segaviljasaaki loodeti kujunevat kõrgeimaks Kesk-Eestis ja nõrgimaks Kagu-Eestis ning saaril. Maade järgi kujunesid segaviljasaagi lootused: Viljandi- 13,0 kv ha-lt, Pärnu- 12,2, Järva- 12,1, Harju- 11,9, Viru- 11,4, Tartu- 10,5, Valga- 10,1, Lääne- 10,0, Võru- 7,9, Saare- 7,3 ja Petserimaa 7,2 kv.

Segaviljakasvupind oli tänavu 125 500 ha ja keskmise ha-saagi — 11,2 kv — juures kujuneks segavilja kogusaak 140 800 tn-le, talletades küll viimase 10 a. keskmise, kuid jäädes väiksemaks m. a-st. 1939. a. saadi

segavilja 150 100 tn. Tänavune saak jääb sellest 9 300 tn väiksemaks.

Söötteravilja — odra, kaera ja segavilja kogusaak äsjase hinnangu järgi kujuneb 378 100 tn-le; m. a. saadi neid 389 600 tonni, seega jääb tänavune saak praeguse hinnangu järgi 11 500 tn väiksemaks m. a-st. Loomasöödatarve on aga suurenenud, kuna kehva heinasaagi tõttu tuleb anda enam jõusööti.

Viljade seisund 15. IX (% viimase 10 a. keskmisest).

Состояние хлебных злаков (% от средней последн. 10. лет).

	Rukis Рожь	Tahinu Овсяная шеница	Suviniis Яровая шеница	Oder Ячмень	Kaer Клевер	Segavilj Маннака	Kartul Картофель	Lina (kind) Лен (волоконно)	Lina-seeme Лен (семя)	Riisik- seeme Висцерное семя	
Viru .	96	87	98	100	99	93	94	101	98	151	
Järva .	99	92	103	103	99	96	102	93	104	132	
Harju .	105	60	107	113	109	113	101	129	97	189	
Lääne .	97	78	92	94	90	92	101	86	82	163	
Saare .	88	72	80	74	78	73	97	67	64	117	
Pärnu .	95	91	112	109	112	106	93	101	98	99	
Viljandi .	94	89	111	108	110	104	96	91	108	109	
Tartu .	83	71	102	92	95	92	101	98	99	107	
Valga .	94	81	103	106	101	97	101	125	115	163	
Võru .	91	82	95	87	86	85	97	104	101	86	
Petseri .	88	72	70	68	74	69	87	83	83	77	
Keskm. Сред- нее	1940 .	93	83	98	99	95	98	98	97	95	136
1939 .	105	83	103	99	104	98	78	80	81	100	
1938 .	96	99	111	109	112	113	94	101	100	127	
1937 .	113	109	93	99	110	110	96	117	108	127	
1936 .	93	94	92	84	93	91	96	109	113	124	
1935 .	96	89	111	102	113	112	99	126	116	100	
1934 .	133	131	124	114	128	127	94	117	116	107	
1933 .	127	124	—	78	89	77	96	110	116	111	
1932 .	110	107	—	86	99	94	92	77	86	—	

Kartulisaaagi hinnang võrreldes eelmise kuuga näitas paranemist. Aug. loodeti kartulisaaiki riigi keskmiselt kujunevat 117 kvintaalile ha-lt ja äsjase hinnangu järgi 123 kv. Kartulisaaagi lootusi parandasid tunduvalt vihmad aug. lõpul ja sept. algul, kuna suvel kartulid kannatasid niiskusepuuduse all. Seisundi paranemine ilmnes peagu üle riigi, paiguti suuremal ja paiguti väiksemal määral. Maade järgi loodeti kartulisaaiki kujunevat Järvamaal 137 kv ha-lt, Tartu- 133 kv, Viru- 131 kv, Viljandi- 129 kv, Harju- 127 kv, Valga 126 kv, Pärnu- 124 kv, Võru- 119 kv, Lääne- 113 kv, Petseri- 99 kv ja Saaremaa 89 kv.

Kartulikasvupind tänavu on 89 930 ha ja keskmise saagi — 123 kv — juures kujuneks kartuli kogusaak 1 109 100 tn-le; m. a. saadi kartuleid 874 800 tn, seega kujuneb tänavune saak 234 800 tn suuremaks.

Linakiusaaki hinnati 3,1 kv-le ha-lt, kuu aega tagasi 2,8 kv-le. Viimase 10 a. keskmiselt saadi linakiudu samuti 3,1 kv. Linakiusaak kujuneb paremaks L.-Eestis ja nõrgemaks P.-Eestis. Kõrgeim oli linakiusaagi hinnang Valgamaal — 3,8 kv ja madalaim Saaremaal — 1,7 kv.

Linakasvupind oli tänavu 28 340 ha ja keskmise saagi — 3,1 kv — juures kujuneks linakiu kogusaak 8 900 tn-le, m. a. saadi linakiudu 6 100 tn, seega kujuneb tänavune linakiu kogusaak 2 800 tn suuremaks.

Linaseemnesaaki hinnati äsjasel hinnangul 3,3 kv-le ha-lt. M. a. saadi linaseemet 3,0 kv ha-lt, seega töötab linaseemnesaak kujunedes paremaks m. a.-st. Kõrgeimaks kujunes linaseemnesaak äsjase hinnangu järgi Viljandi- ja Pärnumaal — 4,1 kv ha-lt, ja nõrgimaks jäi Saaremaal — 1,7 kv.

Linaseemne kogusaak äsjase hinnangu järgi kujuneb 9 300 tn-le, m. a. saadi 6 900 tn.

Heinaseemnesaak tänavu kujuneb paremaks kui aasta tagasi. Ristikheinaseemnesaaki loodeti kujunevat 2,2 kv-le ha-lt, aasta tagasi saadi 1,6 kv. Ristikheinaseemnesaak P.-Eestis on tänavu parem ja ka ühtlasem, kuna L.-Eestis on kehvem. Maa keskmiselt kõrgeimaks kujunes äsjasel hinnangul ristikheinaseemnesaak Harjumaal — 3,6 kv ja osutus madalaimaks Kagu-Eestis Võru- ja Petserimaal — 1,2 kv. Ristikheinaseemne kogusaaki hinnati 1000 tn-le.

Kõrsheinaseemnesaaki riigi keskmiselt hinnati 2,3 kv-le ha-lt. Kõrsheinaseemnesaagi lootused on parimad Harju- ja Läänemaal ning nõrgimad Võru- ja Petserimaal. Kõrsheinaseemne kogusaaki hinnati 400 tn-le. Kõrsheinaseemnesaagi hinnang on tänavu tehtud esmakordselt; varemõel aastail oli kõrsheinaseemne kasvatamine piiratum, kuna viimasel ajal ta on hakanud väärima järjest enam tähelepanu ja teda on laiendatud.

TALIVILJAORASTE SEISUND. — СОСТОЯНИЕ ОЗИМЫХ ВХОДОВ.

Kesaharimistööd tänavu suvel arenesid normaalselt, ainult madalamail maal, kus kesaharimistööd mõningail põhjusil hilinesid, muutus seisund halvemaks, kuna seal sagedamõel aug. lõpul ja sept. algul takistasid töö normaalsõel arenemiskäiku. Taliviljade külv jäi paiguti hiljaks. Suures enamuses arenesid aga külvitõõd normaalsõel ja orased on juba praegu üle keskmise. M. a. samal ajal külvõid olid suures enamuses alles tegemata, ja kuigi nad paiguti olid tehtud, siis oli oras alles õles tõõsmata.

Rukkioraste seisundit hindasõid põllumajandus-korrespondendid riigi keskmisõel 3,4 pallile. Rukkioraste seisund oli võrdlemisi õhtlane üle riigi, õles ainult Kagu-Eestis nõrgem kui mujal. Maade järgi õlid rukkiõraste seisundi hinnangud: Saare- 3,6 palli, Lääne-, Pärnu-, Viljandi-, Tartu- ja Valga- 3,5, Viru-, Järva-, Harju- 3,4, Võru- 3,2 ja Petseri- 2,8 palli. Varemõel aastail hinnati

samal ajal rukkioraste seisundit: 1938. a. — 3,2 palli, 1937. a. — 3,3, 1936. a. — 3,6, 1935. a. — 3,2, 1934. a. — 3,5, 1933. a. — 3,4, 1932. a. — 3,6 ja 1931. a. — 3,0 palli. Tänavune rukkioraste seisund võrdub seega 1933. a. omaga.

Nisuraste seisundit hindasõid põllumajandus-korrespondendid riigi keskmisõel 3,5 pallile. Nisuraste seisund on hinnatud seega pisut kõrgemalt kui rukkiorasõel. Nisurased on tunduvalt paremad kui m. a. samal ajal. M. a. jäi nisukõlv niivõrd hiljaks, et osa kõlve õli alles sept. keskpaiku maha tegemata, ja need, millised õlid tehtud maha, õlid suuremosalt alles õles tõõsmata. 1938. a. hinnati nisuraste seisundit samal ajal 3,3 pallile, 1937. a. samuti 3,3 ja 1936. a. — 3,6 pallile.

Tehtud hinnangu järgi õn taliviljaõraste seisund täiesti rahuldav.

LOOMADE TAPMINE OMATARVITUSEKS TALUNDEIS.

(1939. a. põllumajandusloenduse andmeil).

УБОЙ СКОТА В С.-ХОЗЯЙСТВЕ.

Lihatavrituse ulatuse selgitamine talundis toimus 1939. a. põllumajandusloenduse kaudu. Vastavasse loenduskiisimustikku võeti sisse küsimused selle kohta, missuguseid loomi ja kui suurel arvul tapeti talundis aastas omatarvituseks. Nende andmete töötlemine on jõudnud lõpule ning käesolevaga esitama mõningaid tulemusi sellest uurimusest.

Tapetud loomade arv. Численность убойного скота. Talundite omatarvituse rahuldamiseks tapeti veiseid (arvatud välja vasikad) 1938/39. a. 3 208, missugune arv moodustab ainult 0,5%-se osatähtsuse veiste üldisest arvust. Kuna lehmade ja pullide tapmine on üldiselt siiski võrdlemisi juhuslik, ei oma selle üksikasjaline analüüs piirkonniti erilist väärtust. Küll nähtub aga tapetud vasikate kui ka muude loomaliikide arvus selgemini lihatavrituse ulatus piirkonniti töötajate kohta.

Tapetud vasikate arv põllumajanduses töötava rahva omatarvituse katteks oli 1938/39. a. 122 400. Samal ajal turustati linnades 162 485 vasikat, mis moodustas vasikate kogu lihatoodangust ca 60%. Seega on meil ka veisepidamise selles tootmisharus turutoodangu osatähtsus suurem kui talundite omatarvitus.

Vastavalt piimakarja ja töötajate arvulisele tihedusele on meil kujunenud tunduvalt erinevad piirkonnad vasikalihatarvitusel kui ka turustamises. Lähtudes seisukohalt, et lehmade ja sündinud vasikate vahekorrd on enamvähem sarnlev kõigis valdades, näitab lehmade ja tapetud vasikate vahekorrd vasikalihatarvituse osatähtsust talundis sündinud vasikate üldisest kalkuleeritud lihatoodangust. Vastavalt sellele võime märkida, et vasikalihatarvitus on suhteliselt kujunenud võrdlemisi mitmekesiseks. Suhteliselt toodangule on vasikalihatavritus talundis kujunenud väiksemaks Narva ja Tallinna ümbruskonna valdades, kus omatarvituse osatähtsus kõigub 1—8% piires. Teise valdkonda, kus vasikalihatarvitus

tarvitus talundis kõigub 10—20% piires, kuulub suurem osa Loode-Eestit ja Võrtsjärve ümbrus, alates Viljandimaalt Taevere vallaga ning ulatudes ühelt poolt Peipsini ning teisalt Mõniste vallani. Sellesse kolmnurksesse piirkonda ulatub väikese kiiluna Kesk-Eesti suurema omatarvituse osatähtsusega valdkond (Võisikust Tuhalaane vallani). Eelmainitud piirkonna (30—40%) alla kuulub suur osa Kesk- ja Edela-Eestit, ühtlasi põhjapoolne Virumaa ja suurem osa Võrumaast. Ka Lääne-Eesti rannas esineb valdu, milliseid võib iseloomustada 20—30%-se ehk n. ö. keskmise osatähtsusega. Hiiumaa, suur osa Saaremaast, Põltsamaa, ning osa P. Tartu ja Lääne-Virumaa ning osa Edela-Eestist kuulub piirkonda, kus vasikate tapmine omatarvituseks on 30 ja enam % sündinud vasikate arvust.

Maakondade järgi on vasikate tapmine omatarvituseks suhteliselt väiksem Harjumaal — 15% sündinud vasikate arvust. Harjumaale järgnevad suurenevad järjekorras Valga- 17,5%, Viljandi- 21,2%, Tartu- 23,4%, Viru- 24,0%, Pärnu- 25,6%, Lääne- 25,7%, Järva- 29,6%, Võru- 30,4% ja Põltsamaa 56,4%. Seega tapetakse Põltsamaal vasikaid talundis töötajate omatarvituseks üle 50% aasta jooksul sündinud vasikate arvust.

Tapetud loomade arv 1938/39.

Численность убойного скота в 1938/39. г.

	Veised Крупный рогатый скот		Sead Свиньи	Lambad Овцы
	Vasikad Телят	Muud veised Прочие		
Viru	12 196	237	27 190	14 470
Järva	10 228	121	18 275	7 082
Harju	7 737	239	25 172	10 200
Lääne	10 994	628	19 017	19 298
Saare	9 105	950	15 832	19 818
Pärnu	11 892	276	20 703	21 055
Viljandi	11 004	126	23 751	19 252
Tartu	18 318	205	40 671	37 797
Valga	8 859	61	10 418	9 509
Võru	14 824	169	24 507	29 646
Põltsamaa	13 748	166	18 547	20 801
Kokku — Всего	122 400	3 208	243 113	218 825

Sigade tapmine omatarvituseks oli 1938/39. a. arvuliselt kokku 243 113, moodustades juunis peetud sigade arvust 58%. Maakonnis oli omatarvituseks tapetud sigade arv ja osatähtsuse % (sulgudes) järgmine: Viru- 27 190 (75%), Järva- 13 275 (70%), Harju- 25 172 (68%), Lääne- 19 017 (65%), Saare- 15 862 (72%), Pärnu- 26 703 (61%), Viljandi- 23 751 (48%), Tartu- 40 671 (48%), Valga- 10 418 (50%), Võru- 24 507 (44%), Petserimaal 13 547 (69%). Tapetud ja ehussalt eksporditud sigade üldarvuga võrreldes nähtub, et talundis tapetud sigade osatähtsus oli 47%. Sellest nähtub, et põllumajanduses töötajate omatarvitus oli väiksem kui turustatud sealihakogus.

Sealiha omatarvituse ulatus talundis võrreldes peetavate sigade arvuga on maakondade ja ka üksikute piirkondade järgi tunduvalt erinev. Kuigi sigade pidamise aeg tapmiseni kui ka juurdekasvu ulatus on erinev, võib talundite omatarvituseks tapetud sigade osatähtsuse hindamisega suvisest (juuni) sigade arvust näha piirkondi, kus turutoodangu osatähtsus on vastavalt kõrgem või madalam. Võib märkida, et L.-Eestis on sigade tapmine omatarvituseks (arvatud välja Petserimaa idapoolne osa) suhteliselt sigade arvule tunduvalt madalam kui P.- ja Lääne-Eestis. Kuigi keskmiselt tapeti aastast juunis peetavaist sigadest omatarvituseks 58%, tõuseb näit. P.-Eesti rannikul tapetud sigade % kuni 100. Suurim omatarvituseks tapetud sigade osatähtsus on Tahkuranna vallas Pärnumaal, kus see tõuseb 113%-le, ja väiksem Otepää vallas Tartumaal — 30%. Sellest nähtub, et üksikuis valdades erineb tunduvalt talundis omatarvituseks tapetud sigade osatähtsus peetavate sigade arvust, sõnaga: omatarvituse osatähtsuse jälgimine näitab kujukalt piirkondi, kus meil turustatakse sigu vähem või rohkem. Seega võiksime iseloomustada P.-Eestit, mis on eraldatud L.-Eestist joonega Pärnust kuni Lohusuu vallani (Peipsi ääres) kui suure sealiha omatarvitusega ning väikese turutoodanguga. L.-Eesti kohta oleks hinnang vastupidine.

Lambaid tapeti omatarvituseks 1938/39. a. 208 828 ehk 32% lammaste üldarvust. Maakondade järgi tapeti lambaid järgmiselt:

(sulgudes osatähtsus (%)) lammaste arvust): Viru- 14 470 (21%), Järva- 7 982 (24%), Harju- 19 200 (30%), Lääne- 19 298 (27%), Saare- 19 818 (35%), Pärnu- 21 055 (31%), Viljandi- 19 252 (34%), Tartu- 37 797 (37%), Valga- 9 509 (30%), Võru- 29 642 (35%) ja Petserimaal 13 547 (69%). Nagu maakonnis omatarvituseks tapetud lammaste osatähtsusest selgub, on P.-Eestis lammaste tapmine suhteliselt madalam kui Lõuna-Eestis, kui veel arvestada, et L.-Eestis on lammaste arv tunduvalt suurem kui P.-Eestis, nähtub kujukalt lambalihatarvituse ja seega ka turutoodangu suhteline seis. Kuna 1938/39. a. oli tapamajade ja lihajärelevaatusasutiste lammaste läbikäik 100 483 lammast, nähtub, et lambaliha turutoodang on kõigest $\frac{1}{3}$ kogu lambalihatoodangust.

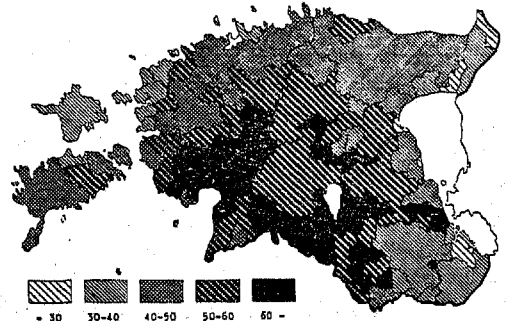
Lihatarvituse töötaja kohta.

Потребление мяса на работающего.

Loomade tapmise ulatusele võrreldes töötajate arvuga on meil kujunenud teatavad piirkonnad üksikute loomaliikide lihatarvituses. Redutseerides tapetud loomade arvu 100 töötaja kohta nähtub, et näit. vasikate tapmine ja seega ka vasikalihatarvitus on väiksem töötaja kohta P.-Eesti rannikul ja Võrtsjärvest lõuna- ning idapoolseis valdades. Kesk-Eestis ja samuti Petserimaa ning osalt Hiiumaa ja Saaremaa valdades on vasikalihatarvitus võrdlemisi suur.

Maakonniti on vasikalihha omatarvitus talundis suurim Järvamaal, kus 100 töötaja kohta tapeti 34,0 vasikat, ning väiksem Harjumaal — 14,4 vasikat. Seega kõigub

100 töötaja kohta tapetud sigu.
Убойных свиней на 100 работающих.

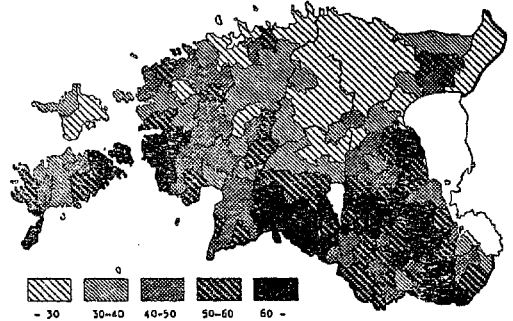
vasikalihatarvitus maakonnis üle 2 korra. Järvamaale järgnevad vasikalihatarvitus Petseri- 32,6, Võru- 27,8, Pärnu- 27,6, Viljandi- 26,8, Saare- 25,7, Lääne- 24,4, Tartu- 23,9, Viru- 19,9 ja Valgamaa 19,8 vasikat 100 töötaja kohta. Riigi keskmiselt tapeti 100 töötaja kohta 26,0 vasikat.

Sealihatarvitus, õigemini tapetud sigade arvus 100 töötaja kohta, avaldub samuti piirkondlik erinevus ja seda selgemalt kui vasikalihatarvitus. Kui riigi keskmiselt oli omatarvituseks tapetud sigade arv 100 töötajale 49, siis näit. Läänemaal, Vormsi saarel, Riguldi ja Ridala vallas kõigub lihatarvitus 20—30 piires. Samuti oli sealihtarvitus keskmiselt tunduvalt väiksem Petserimaa ja Narva ümbruskonna valdades. Sealiha suuremaks tarbijaiks on L.-Viljandi- ja Valgamaa, Kesk-Tartumaa ning suur osa Pärnumaast, kus 100 töötaja kohta tapeti üle 60 sea. P.-Eesti rannikul tarvitatakse sealiha kõigis valdades, arvatud välja Paidise, Vihula, Kunda ja Haljala. Samuti on sealihtarvitus keskmisest väiksem Hiiumaa ja Saaremaal

Sealihatarvitus maakonniti seisab esikohal Pärnumaa ning lõpul Petserimaa, s. o. vastavalt 64,6 ja 32,1 siga 100 töötaja kohta. Sellest selgub, et Pärnumaal tarvitab töötaja talundis sealiha umbes 2 korda enam kui Petserimaal. Pärnumaale järgnevad tarvitus vähenevas järjekorras Valga- 61,5, Viljandi- 57,8, Järva- 54,1, Tartu- 53,0, Võru- 47,6, Harju- 46,8, Saare- 44,7 ja Virumaa 44,4. Seega on P.-Eesti maakonnis sealihtarvitus üldiselt madalam kui L.-Eestis.

Lambaliha suurema tarvitus piirkond on koondunud samuti L.-Eestisse, kusjuures Võrumaa omab maakonnist esikohta. Nii tuleb Võrumaal 100 töötaja kohta omatarvituseks tapetud lambaid 57,6 riigi keskmise 44,2 vastu. Võrumaale järgnevad tarvitus alanevas järjekorras Valga- 56,1, Saare- 55,9, Pärnu- 51,0, Petseri- 49,8, Tartu- 49,2, Viljandi- 46,8, Lääne- 42,9, Harju- 35,7, Järva- 26,6 ja Virumaa 23,7 tapetud lambaga 100 töötaja kohta.

100 töötaja kohta tapetud lambaid.
Убойных овец на 100 работающих.

Nagu maakondade järjestusest nähtub, on L.-Eesti lambalihatarvitus esirinnas, kusjuures tarvitus ulatus suureneb võrdlemisi järsku Võrtsjärvest alates. Valdade piirkond, mis algab Viljandimaalt Vastemõisa, Viljandi- ja Tännassilma vallaga, kulgeb edasi Tartumaale Peipsini on lambalihatarvitus tunduvalt ees põhjapoolsest piirkonnast, arvatud välja osa Lääne- ja Saaremaad. Kui L.-Eestis on lambaliha omatarvitus üldiselt suurem P.-Eestist, esineb ka siin mõningaid piirkondi, kus lammaste tapmine omatarvituseks on enamvähem võrdne P.-Eestiga. Nii on näit., Rõuge, Järvesuu, Senno ja Kalda vallas lammaste tapmine ligi 2 korda väiksem kui teisis L.-Eesti valdades. Lääne-Eestis on lammaste tapmine omatarvituseks üldiselt samuti suurem kui Ida-Eestis.

Kokkuvõte.

Loomade tapmine talundis rahva omatarvituseks oli 1938/39. a. loomaliikide järgi arvuliselt kui ka osatähtsusest erinev. Vastavate loomaliikide lihatoodangu ja talundite omatarvitus võrdlusest selgub, et vasikalihha turustati meil ca 60%, sealiha 53% ja lambaliha 30%. Seega oli 1938/39. a. vasika- ja sealiha turustatud kogus suurem kui tarvitatud kogus talundis. Vastavalt loomapidamise arengule ja töötajate tihedusele on meil kujunenud välja teatavad piirkonnad, kus ühe või teise loomaliigi liha omatarvitus on suurem või väiksem.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

NSVL-U TÖÖSTUSE ASETUS.

ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ РАЗМЕЩЕНИЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В СССР.

V. Peil

Tootmistegevuse territoriaalse asetuse otsustarbekuse rakendamisnäiteiks osutub tööstuste paigutamine toorainete ja jõuallikate basside lähedale, millega peale muu taotletakse veel kaugete toorainete ning valmissaaduste vedudest hoidumist.

Tsaariaegse Vene tööstus oli keskendatud Euroopa Venemaa tsestrumisse. Ligi $\frac{2}{3}$ tööstusist oli koondatud tsestrumi kubermangudesse, kus ei leidunud tooraineid ega kütteressursse. Sellised laiaulatuslikud ja tähtsad rajoonid, nagu Siber, Kesk-Aasia, Põhjamaa, Taga-Kaukaasia jm. maa-alad, ei omanud tööstusi. Näiteks puuvilla andvaid rajoones — Kesk-Aasias ja Taga-Kaukaasias — puudus üldse tekstiiltööstus. Puuvill transporditi siit Moskva Ivanovi ja Peterburi rajoonesse, kuhu oli koondunud kogu tsaariaegse Vene tekstiiltööstus.

Musta metallurgia tehased koondati peagu täielikult L.-Venesse. 1913. a. Donetsi basseini ja Dnjepriäärsed metallurgiatehased andsid 74% malmi kogutoodangust. Ülejäänud osa metallitootmist oli koondatud tehniliselt nõrgalt-varustatud Uurali tehasesse. Veel rohkem oli kontsentreeritud kivisütetoodang. Näiteks Donetsi rajooni kivisütetoodang 1913. a. moodustas 87% kivisöe kogutoodangust.

Masinaehitus keskendus Moskva, Lenigradi ja osaliselt Donetsi basseini.

Selline tööstuse geograafiline asetustekitas paljudes rajoones majanduslikku ja kultuurilist mahajäämist, eriti ääremais, muutes neid poolasumaiks.

Pärast okt. revolutsiooni hakati neid vigu parandama. Selles rekonstrueerimistöös tuli võidelda veel esimese imperialistliku sõja ja interventsiooni tagajärgedega, millised takistasid tööstuse arengut, kuid viimasel 10-aastakul on tööstuse asetust geograafia Liidus tunduvalt muutunud. Kahe viisaastaku täitmise tulemuseks on täiesti uus Liidu tööstuste geograafia võrreldes enne okt. Ühel ajal vanade tööstusrajoonide industrialiseerimisega käis tööstuste nihutamine itta.

On ehitatud välja teine söe- ja metallurgia baas Uuralis, Kuznetski basseinis (Lääne-Siber) ja Kazahhstanis. Idas on rakendatud tegevusse rida masinaehitustehaseid. Puuvilla töötlemiseks Kesk-Aasias ja Taga-Kaukaasias on loodud võimsad tekstiilkäitised.

Kazahhstanis, Kirgiisias, Dagestanis, Kesk-Aasias, Ida-Siberis ja Kaug-Idas on loodud suured toitainete tööstuskeskused.

Maa industrialiseerimine ja tema tootmisvõimete arendamine oli võimalik ainult töötlemise üleminekuga elektrifitseerimisbaasile. Revolutsiooneelses Venes 1913. a. oli elektrijaamade koguvõimsus umbes 1 milj. kW ja aastastoodeti energiat umbes 2 miljard. kWh. Teise viisaastaku lõpul, s. o. 1937. a., moodustas Liidu elektrijaamade võimsus 8,1 milj. kW, tootes aastastoodeti 36 miljard. kWh elektrit. Lenigradi rajoonis ehitati välja suured kombineeritud vee- ja soojusjõu jaamad. Tööstuste keskrajoonis püstitati elektrijaamad, millised töötavad turbal ja madalamasse sortidesse kuuluval kivisöel.

Elektrifitseeriti tööstusrajoonid lõunas, s. o. Donbassis ja Dnjepriäärses rajoonis, kus muuseas töötab suurim veejõu jaam Dneproges, mille võimsus on 558 tuh. kW. Uuralil töötab oma elektrijaamade võrk, mille eesmärgiks oma varustada Uurali metallurgia-, masinaehitus- ja keemiatööstust. Sama võib konstateerida ka teiste rajoonide — Kuznetski basseini, Kesk-Aasia, Kaukaasia jt. kohta.

Liidus taotletakse kõigi rajoonide ühtlast industrialiseerimist. See industrialiseerimisprotsess on käimas isegi kõige kaugemal asetsevais rajoones, nagu Jakuutia ja Kolõma.

Majanduslik üheõiguslikkus ja tööstuse ühtlane asetust liiduvabariiges on tõendatav järgmiste näidetega:

1. Ukraina osutub käesoleval ajal täiuslikuks rasketööstusrajooniks; siin on olemas kivisöe tootmine, koksitööstus, musta ja värvilise metallurgia tehased, keemiatööstus, masinaehitustehased, tsestraliseeritud elektritoot-

mise süsteem, kuhu kuulub ka Dnepri hüdrotsentraal.

2. Taga-Kaukaasia liiduvabariigid — Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžan, arendasid tööstust kõrvuti põllumajanduse intensiiveerimisega, kasvas naftatoodang (Bakuu). Jõudsasti on arendatud välja subtroopiline põllumajandus — tee-, puuvilla-, siidiussi-, riisi-, viinamarjakasvatus jne. Veejõujaama baasil Armeenias ehitati sünteetilise kautšuki tehas. Kohaliku puuvilla töötlemiseks on loodud tekstiiltööstus.

3. Kazahhstanis loodi uus suur kivisöetööstangu keskus — Karaganda — ja lai võrk metallurgiatehasid. Kazahhstan osutub nüüd NSVL-u tšingi, tina ja värviliste metallide tootmise keskuseks.

4. Kesk-Aasia liiduvabariigid — Uzbekistan, Tadžikistan, Turkmenistan — on loomas tööstusi, millised vastavad nende toorainete baasidele. Neist märgime tekstiiltööstust jne. Puuvillakasvatuse edendamiseks on ehitatud välja rida kanaleid, milledest suurem on Fergana kanal.

5. VNFSV määratud maa-alal ehitati Uurali-Kuznetski metallurgia kombinaat (kivisüsi, raud, keemia, masinate-ehitus), milles tõstame esile Magnitogorski ja Kuznetski metallurgiatehased.

See löi baasi kõigi idarajoonide industrialiseerimiseks. Magnitogorski ja Kuznetski metalle tarvitavad nüüd Uurali ja Kuznetski

masinaehitustehased, millised asetsevad piki Siberi raudtee-magistraali kuni Vaikse ookeanini.

Lääne-Siberis on ehitatud tekstiilkombinaat, suhkruvabrikud, nahavabrikud jne.

VNFSV-i Euroopa osas — Povolžjes — alustati ja osaliselt on viidud läbi laiaulatuslikud tööd Volga ja tema harujõgede vee reguleerimiseks, mille üheks ülesandeks on parandada transportolusid, teiseks varustada elektrienergiaga ja kolmandaks võidelda ikaldusega.

Praegu on ehitamisel võimas hüdroelektrotsentraal Kuibõševis, mis hakkab andma keskmiselt 14 miljardit kWh energiat aastas.

Alustati naftatootmist Volga naftarajoonis, nn. Teises Bakuus. Rida Volgaäärseid linnu, nagu Gorki, Kazan, Perm, Stalingrad osutuvad juba nüüd võimsaiks masinaehituskeskuseks, kus toodetakse vedureid, vaguneid, traktoreid jm. Kama jõe ülemjooksul on ehitatud välja rida keemiatehasid, kus toodetakse kaalisoola, soodat jm. keemiasaadusi. Toodud näited ei ole kuigi täielikud, kuid neist nähtub, et tööstusi NSVL-us asub nüüd kõikjal. III viisaastaku jooksul pannakse veelgi suuremat rõhku uute tööstusrajoonide loomiseks.

Kivisütt hakatakse suuremal määral tootma Baškiirias, Kesk-Aasias, Ida-Siberis, Baikali taga, Kirgiisias ja m. Kaug-Idas pannakse käiku uued metallurgiatehased, millede ülesandeiks osutub Kaug-Ida metallitööstuse varustamine metallidega.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ.

ВӨИТУРГ — МАСЛО.

Võihind püsis m. n. muutusetal. Meie eksportvõile noteeriti endine hind, s. o. 215 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 16.—22. IX k. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Sisseturul maksus või m. n. s. kg:

Tallinnas	— lausvõi	215—221,	kõõgivõi	210—215
Tartus	— „	215—221,	„	200—213
Valgas,	— „	215,	„	200—213
Pärnus	— „	221,	„	210—215
Rakveres	— „	215—221,	„	210—215
Narvas,	— „	215—220,	„	200—215

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — УБОЙНЫЙ СКОТ.

M. n. kujunes tapaveiste pakkumine keskmiseks, kuna väiksemate tapaloomade osas püsis endiselt tagasihoidlik kaubapakkumine, mistõttu ka hinnad näitasid tõusu tapetud vasikail 10 s., tapetud lammastel 5 s. ja tapetud sigadel 5 s. kg-lt, kuna tapaveiste juures paranesid hinnad lahjemate lehmade ja mullikate juures 2—3 s. kg-lt. Tendents kõigi kaubasortide juures kindel.

Nädala keskmiselt maksusid:

Suuremad pullid: rammusad 68—72 s. ja keskmised 66—68 s. kg; eluskaalu järgi 41—44 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 67—71 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 62—64 s. kg; eluskaalu järgi 36—39—42 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 74—82 s., rammusad 64—74 s., keskmised 55—63

s. ja lahjad 48—53 s. kg; eluskaalu järgi 24—35—42—48 s. kg.

Mullikad: nuumatud 74—82 s., rammusad 67—70 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 52—56 s. kg; eluskaalu järgi 29—37—42—48 senti kg.

Vasikad tapetult ühes nahaga: nuumatud 110—120 s., rammusad 100—110 s., keskmised 90—95 s. ja lahjad 80—90 s. kg; eluskaalu järgi 54—63—76—87 s. kg.

Lambad tapetult: rammusad 115—120 s., keskmised 100—115 s. ja lahjad 90—100 s. kg; eluskaalu järgi 53—59—63 s. kg.

Sead tapetult ühes peade-jalgadega: noored (tapak, kuni 60 kg) 150—155 s., lihasead 145—155 s., rasvasead 155—165 s. ja vanad emised 130—140 s. kg.

TOORNAHKADE TURG — КОЖА.

M. n. toornahkade turul seisund muutuseta. Hinnad püsivad. 20. IX s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 23. IX — 29. IX s. a.

Veisena had, värsked I sort pulli- 120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praaknahad 90 s. kg. Tendents püsiv.

Vasikanahad, I sort kõik kuivad, värsked raskusega kuni 3 kg kr. 5.— tk., II

sort raskusega üle 3 kg ühe kg hind kr. 1.65 ning III sort praaknahad kr. 3.25 tk. Tendents selgusetu.

Lambana had: I sort OJ kr. 6.— tk., II sort J kr. 5.— tk., III sort L kr. 4.— tk., IV sort K kr. 3.— tk. ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk. Tendents kindel.

Hobusena had, (sabata ja lakata) I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16.— tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.— tk. ja III sort soolatud nahad alla 10 kg ning värsked alla 12 kg ja kõik praaknahad kr. 6.— tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG — ЯЙЦА.

Kanamunahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 20. IX k. a. noteeriti eksportmunaade hinnaks 130 s. kg ja siseturumunade hinnaks 100 s. kg franko kogumispunkt. Noteeritud hinnad on võrdsed e. n. omiga. Tendents kindel.

Tapalindude noteeritud hindades esines väike nõrgenemine. Noorte kukkede (raskusega 0,8—1,5 kg) eluskaaluhinnaks noteeriti 72 s. kg ja vanade kanade ning

(üle 1,5 kg) kukkede eluskaaluhinnaks 85 s. kg franko vastuvõtukoht. (Seega nõrgenes noorte kukkede hinnanoteering 8 s. ja vanade kukkede ning kanade hinnanoteering 5 s. kg kohta. Kuigi hinnanoteering nõrgenes, ei vähenenud tootjail saadud hind lindudest, kuna varem teostati mahaarvamist noteeritud hinnast kaalu vähenemise arvel. Nüüd on aga lindude kokkuostjad kohustatud maksma noteeritud hinda nende

hindude eest, milliseid enne müügiletoomist ei ole söödud.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	13—15	Valgas	15
Tartus	14—16	Rakveres	14—15
Pärnus	13—14	Narvas	15—16

PIIMATURG — МОЛОКО.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. septembril s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 13 senti liiter; II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. Nõudmine piima järele oli m. n. elav ja ületas pakumise. Talupidajatelt saabunud teadete kohaselt loomasöödaolud on halvenenud ja vajalik oleks toodangute hoidmiseks anda

karjale lisaks jõusööta, mille turule ilmumist oodatakse.

Väikemüügil linnade piimakauplustes piim m. n. maksus senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19	15—16	—	13
Narvas	16	—	—	12
Rakveres	16	—	—	12
Pärnus	18	—	14	13
Viljandis	16	—	—	12—13
Valgas	16	—	—	12

TERAVILJATURG — ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ.

Tänavustügisene ilmastik teeb takistusi viljakoristus- kui ka -peksutööle, kuna sagedased vihmad ei lase vilja põllul niivõrd kuivada, et ta kõlbaks panna kokku. Samuti püsivad ka viljarõugud sagedaste vihmade tagajärjel niisked, nii et peksutöö on seetõttu takistatud.

Seoses koristamis- ja peksutööde takistusega on ka teravilja kokkutulek tagasihoidlikum kui varemajal aastail samal ajal. Tervilja müügiletoomist aeglustab ka asjaolu, et tänavu nõuab viil enne müügiletoomist põhjalikku kuivatamist; kuival sügisel, nagu m. a., ei olnud kuivatamist peagu vajagi.

Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee Teraviljaosakonna poolt teostatakse rukki ja nisu kokkuostu praegu 15 punktis, kuhu on arvatud ka need punktid, millised alustavad tegevust k. n. K. n. alustavad rukki ja nisu vastuvõttu Kaarepere vastuvõtpunkt 24. sept., Paide — 26. sept., Elva — 1. okt. Peale nende alatiste vastuvõtpunktide algavad tegevust perioodiliselt tegutsevad vastuvõtpunktid: Karuse jaamas alates 30. sept. igal esmaspäeval, Lihula jaamas alates 30. sept. igal teisipäeval, Rootsi jaamas alates 30. sept. igal kesknä-

dalal, Vigala jaamas alates 30. sept. igal neljapäeval ja reedel, Veriora jaamas 30. sept. — 4. okt., Käru jaamas 3.—5. okt., Kärevere jaamas 1. ja 2. okt. Senini tegutsenud teravilja vastuvõtpunktides lõpetatakse rukki ja nisu vastuvõtt: Türi 26. sept. ja Põlvas 28. sept. Senini vastuvõetud rukki mihus on võrdlemisi hea ja nisul keskmine.

Otra ostavad praegu õlletehased igatiks oma tööstuse tarbeks.

Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee Teraviljaosakonna ladudest müüakse rukki ja nisu praegu vabalt kõigile ostjale — rukis 17 s. ja nisu 23 s. kg. Sisemaa-linnade turud on võrdlemisi vaiksed, kuna teravilja- ja teraviljasaadustega kaubitsejaid maamehi on turul vähe. Vaikus turul on tingitud sellest, et viljakoristustöödega ei ole veel jõutud lõpule ja peksutööd on alles pooleli.

Sisemaa-linnade turgudel maksusid m. n. lõpul teravilja ja teraviljasaadused s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Tallinnas	20	23	18	18	20	30
Narvas	20	—	20	—	21	—
Tartus	16	21	16	12	17	30
Pärnus	17	21	16	15	18	28
Valgas	18	25	17	15	19	30
Rakveres	14	20	14	12	19	30

KARTULITURG — КАРТОФЕЛЬ.

M. n. alustati mitmel pool kartulite ülesvõtmisega, kuid vihmased ilmad osalt takistasid seda tööd. K. n. algul ilmad olid soodsamad, ühes sellega suurenes ka kartulite ülesvõtmine.

M. n. kartulite kokkuostu raudteejaamades jätkati vähesel määral. Kokkuvõetud kartuleid tarvitatakse peamiselt söögiks.

Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee soovi kohaselt alustavadi meie kartulite eksportörid k. n. seemnekartulite kokkuostu. Esialgu võetakse seemnekartuleid vastu

suurematest kasvatuskeskustest. Kokku võetakse majesteeti, varast kollast, bintjed ja jorgi hertsogi. Vastuvõtu tingimused seemnekartulitel on samad, mis eelmistel aastatel.

Seemnekartuli hinnad kujunevad käesoleval aastal vastavalt sortidele ja kvaliteedile kr. 5,10—6,20 kv. Kartulite müümisel peaksid põllumehed arvestama seda, et vastu võetakse kartuleid ainult täiesti kinnise koorega ja täiskasvanuid.

AEDVILJATURG — ОВОЩИ.

K. a. hilissuvine ilmastik on olnud võrdlemisi soodus köögiviljade kasvuks. Ühes sellega võime loota täiesti rahuldavat saaki neist köögiviljadest, milliste hoogsam kasvuperiood langeb aug. ja sept-le. Nii töötavad m. a-st kõrgemaid saake porgand, peet, kaalikas ja kapsas. Osaliselt kapsa- ja kaalikapõllud kannatasid kevadel kahjurite rüüste tõttu, seal, kus taimekaitsetööd teostati puudulikult.

Aedsaaduste hinnad püsivad e. n. tasemel. Tõusnud on pohlade hind kuni 10 s. kg-lt, maksudes 23. IX kuni 45 s. kg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 20. IX:

Sibulad, kuivatatud, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 21 s. kg. Tendents vaikne.

Pohlad, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 23 s. kg. Tendents muutuseta.

Konservkurgid, eksportkõlblikud

franko Tallinn ca 5 kg neto, plektoosides 350 s. toos. Tendents püsiv.

Kurgid, soolatud tünnides 37 s. kg. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 24 s. kg. Tendents kindel.

Tallinna turul maksusid 23. IX:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	200—400	Hernekaunad	50—60
Mustikad	55—60	Herned, värsked	150—160
Pohlad	30—45	Aedoakaunad	50—60
Jõhvikad	35—40	Melon	100—150
Peakapsas	20—22	Kõrviis	35
Hapukapsas	45—50		s. tk.
Kaalikas	20—23	Lillkapsas	8—50
Porgand	20—25	Kurgid	5—15
Peet	22—25	Kurgid, 10 tk.	20—40
Sibulad	25—30		s. kimp
Seller	80	Redis	6—12
Spinat	40—50	Roheline sibul	8—6

KALATURG — РЫБА.

M. n. andis merevete kalastus rahuldavalt turska, angerjat ja lõhe, sisiveed taas ahvenat, räibist ja väiksemal kogusel haugi, koha ja muid kalasorte, mistõttu mainitud kaladega kaubitsemine arenes võrdlemisi elavalt.

Kilu- ja räimekalastuse edukust pidurdasid merel valitsemud paiguti kõvad tuuled. Kauba vähesuse ja elava nõudmise tõttu püsivad hinnad räimel 65—70 s. kg., kilul 120—125 s. kg. Turska müügil rohkesti, terve kala viisi müüdi 15—20 s. kg, ilma peata 20—25 s. kg, lõigatult 35—45 s. kg.

Tähtsamate kalasortide turuhinnad s. kg.

	Tallinnas, 21. IX	Tartus, 21. IX
Lõhi, värsked	350—380	—
Iherus, "	150—250	—
Angerjas, "	180—225	—
Siig, "	90—110	60—90
Koha, I valik, "	110—130	80—110
Koha, II valik, "	90—100	—
Haug, "	60—80	50—60
Ahven, mere, "	60—70	—
Ahven, järve, "	30—45	25—40
Latikas, "	60—80	30—60
Linaek, "	70—80	55—60
Räim, "	65—70	40—50
Kilu, "	120—125	—
Tursk, "	15—20	25
Tursk, lõigatult, "	35—45	—